مجله علوم پزشکی زانکو/ دانشگاه علوم پزشکی کردستان/ تابستان ۱۳۹۴/ ۶۰-۵۰

مقاله پژوهشی
(Original paper)

ارتباط باورهای مذهبی با عزت نفس در دانشجویان

الهام فکوری[۱]، مطهره پیله ورزاده[۲]، افضل شمسی[۳]، مصعب قادری[۴]

۱- کارشناس مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، جیرفت، ایران.

۲- کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، جیرفت، ایران

۳- کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، جیرفت، ایران

۴- کارشناس پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، جیرفت، ایران. نویسنده مسئول: شماره تماس: ۰۹۳۷۸۰۹۵۷۵۳ ، ایمیل: Musab.ghaderi@gmail.com

چکیده:

مقدمه و هدف: یکی از مسایل مهمی که در سلامت روانی افراد مطرح می‌باشد عزت نفس است و یکی از مولفه‌های موثر بر عزت نفس اعتقادات مذهبی می‌باشد. اخیرا به تاثیر باورهای مذهبی در سلامت روان افراد توجه بیشتری می‌شود. هدف از این مطالعه "تعیین ارتباط باورهای مذهبی با عزت نفس در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جیرفت" می‌باشد.

روش کار: این مطالعه توصیفی- تحلیلی بر روی ۲۱۶ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی جیرفت در سال ۹۲-۱۳۹۱ انجام شد. نمونه‌ها به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. داده‌های پژوهش با استفاده از ابزار تحقیق که شامل ۳ پرسشنامه (مشخصات دموگرافیک، اعتقادات مذهبی جورج، عزت نفس کوپر اسمیت) بود جمع‌آوری گردید.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد ۷۳/۶ ٪ از نمونه‌ها زن و ۲۶/۴ ٪ مرد با میانگین سنی ۲/۹۳±۲۰/۷ سال بودند. ۶۶/۲ درصد از نمونه‌های زن و ۲۵/۹ درصد از نمونه‌های مرد دارای باورهای مذهبی بالا بودند که از لحاظ آماری معنی‌دار بود (p=۰/۰۳۳). آزمون آماری پیرسون ارتباط مستقیم و معنی‌داری بین عزت نفس با باورهای مذهبی نشان داد(p<۰/۰۰۱).

نتیجه‌گیری: در نهایت نتایج این پژوهش نشان داد که بین باورهای مذهبی و عزت نفس در دانشجویان ارتباط مستقیمی وجود دارد بر این اساس پیشنهاد می‌گردد که با آموزش‌های مناسب و مستمر در زمینه‌ی افزایش آگاهی‌های مذهبی دانشجویان تلاش شود تا از این رهگذر بتوان آینده‌ای موفق و سالم را برای افراد و در نهایت جامعه ترسیم نمود.

کلید واژه‌ها: باورهای مذهبی، عزت نفس، دانشجو.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

مقدمه

یکی از مسایل مهمی که در سلامت روانی افراد مطرح می‌باشد عزت نفس است(۱). عزت نفس ارزش یا احترامی است که فرد برای خویش قائل است، به عبارت دیگر دید مثبت یا منفی فرد نسبت به خودش می‌باشد(۲). عزت نفس، از دو بخش به هم مرتبط تشکیل می‌شود: یکی، داشتن احساس اطمینان در برخورد با چالش‌های زندگی و دیگری، احساس داشتن صلاحیت برای خوشبخت شدن(۳-۵). برخورداری از عزت نفس یکی از ویژگی‌های شخصیت بهنجار است(۶) و شخصی که عزت نفس دارد خود را به گونه مثبتی ارزیابی نموده و برخورد مناسبی با خود و دیگران دارد(۳). بنابراین نیاز به عزت نفس یا احترام به خود یکی از نیازهای روانشناختی در انسان است که ارضای درست و واقع بینانه‌ی آن منجر به پیامدهای مثبت و کارآمدی شده و از طرف دیگر عدم توجه به این نیاز منجر به احساس حقارت و درماندگی گردیده و باعث کاهش عملکرد فرد خواهد شد(۷). با افزایش عزت نفس، احساس توانمندی در فرد به وجود می‌آید و تغییرات مثبتی همچون پیشرفت تحصیلی، افزایش تلاش برای کسب موفقیت، داشتن اعتماد به نفس بالا، بلند همت بودن و تمایل به داشتن سلامت بهتر در فرد پدیدار می‌شود(۸). تری در پژوهشی نشان داد که افزایش عزت نفس برای پیشگیری از مشکلاتی که ممکن است بر اثر عزت نفس پایین بوجود آید ضروری است(۹).

عوامل متعددی از قبیل؛ فضیلت و پاکدامنی، صلاحیت علمی و فرهنگی، پذیرش جامعه، توجه و پذیرش دیگران و وجهه ظاهری می‌تواند بر شکل‌گیری عزت نفس تاثیر بگذارد(۱۰). یکی دیگر از مولفه‌های موثر بر عزت نفس اعتقادات مذهبی است. جوانبخت و همکاران در مطالعه‌ای بر روی دانشجویان گزارش کردند که رعایت آموزه‌های مذهبی باعث افزایش کارایی فرد می‌شود که بطور مستقیم با بهبود عزت نفس رابطه دارد(۱۱). بخشایش نیز در پژوهش خود نشان می‌دهد که بین تمام مؤلفه‌های عزت نفس (خانوادگی، اجتماعی، تحصیلی و عمومی) و توکل بر خدا ارتباط معناداری وجود دارد(۱۲).

اخیرا به تاثیر باورهای مذهبی در سلامت روان افراد توجه بیشتری می‌شود زیرا که مشخص شده باورهای مذهبی مانع ایجاد نگرش منفی و در نتیجه ایجاد اختلال تفکر و بیماری‌های روانی در فرد می‌شود(۱۳). در دهه‌های اخیر، مطالعه علمی دین و بررسی رابطه آن با متغیرهای روان‌شناختی، کانون توجه پژوهشگران مختلف قرار گرفته است. در واقع، دین نیروی روان‌شناختی است که می‌تواند روی نتایج زندگی انسانی تأثیر بگذارد(۱۴). نتایج کندلر نشان داده که نگرش منفی افراد نسبت به زندگی که در اثر نداشتن باورهای مذهبی بوجود می‌آید موجب افزایش ریسک ایجاد بیماریهای روانی می‌شود(۱۵). دویلیام جیمز معتقد است در ایمان به خدا نیروی خارق‌العاده‌ای وجود دارد که نوعی قدرت معنوی به انسان می‌بخشد و در تحمل سختی‌های زندگی به او کمک می‌کند(۱۶). داشتن معنا در زندگی و احساس تعلق به منبعی والا، امید به کمک خدا در شرایط مشکل‌زای زندگی و بهره‌مندی از حمایت‌های اجتماعی و معنوی، از جمله منابعی هستند که افراد مذهبی با بهره‌گیری از آن‌ها می‌توانند در رویارویی با حوادث فشارزای زندگی، آسیب کمتری را متحمل شوند(۱۷). کسی که اعتقاد دارد همواره خدا با اوست و به او کمک می‌کند، باعث احساس مثبت به محیط اطراف خود می‌شود و این خود باعث بهبود بسیاری از اختلالات روانی می‌گردد(۱۸). اخیرا پژوهش‌های متعددی در مورد اثر مذهب و سلامت روان انجام شده و نتایج حاصل نشان

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

دهنده‌ی اثر مثبت مذهب بر بهداشت روانی و اثر کاهنده‌ی آن بر نشانه‌های بیماری بوده است(۱۹،۲۰). تمایلات مذهبی و رفتارهای متناسب با آن موجت کاهش افسردگی، احساس سلامتی بیشتر و کاهش مرگ و میر می‌گردد(۲۱).

با توجه به مطالب فوق و اهمیت عزت نفس و نقش کلیدی آن در سلامت روان و همچنین رابطه مثبتی که بین سلامت روان و باورهای مذهبی وجود دارد و از طرفی مطالعه‌ای در زمینه ارتباط بین باورهای مذهبی و عزت نفس در جامعه مذکور انجام نشده است، بر آن شدیم تا مطالعه‌ای با هدف "تعیین ارتباط بین باورهای مذهبی و عزت نفس در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جیرفت انجام دهیم.

روش بررسی

این مطالعه توصیفی- تحلیلی بر روی ۲۱۶ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی جیرفت در سال ۹۲-۱۳۹۱ انجام شد. مشخصات ورود به مطالعه شامل: نداشتن بیماری روانی شناخته شده، داشتن تمایل برای شرکت در پژوهش و شاغل به تحصیل بودن در دانشگاه علوم پزشکی جیرفت در هنگام انجام پژوهش بود. برای جمع‌آوری داده‌ها، پس از تأیید کمیته پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی جیرفت و ارایه مجوز، نمونه‌ها را به روش تصادفی ساده از بین دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی جیرفت انتخاب شدند. سپس با بیان اهداف مطالعه و دادن اطمینان به آنان در مورد محرمانه ماندن اطلاعات و کسب رضایت آگاهانه از آنان، داده‌های پژوهش با استفاده از ابزار تحقیق که شامل ۳ پرسشنامه بود جمع‌آوری گردید. پرسشنامه اول مربوط به مشخصات دموگرافیک، پرسشنامه استاندارد دوم مربوط به سنجش اعتقادات مذهبی جورج و پرسشنامه استاندارد سوم عزت نفس کوپر اسمیت می‌باشد. پرسشنامه باورهای مذهبی جورج: باورهای مذهبی که به سنجش جنبه‌هایی از اعتقادات و شعائر مذهبی می‌پردازد. این مقیاس بدنبال تلاشهای چندگانه پارگامنت در مورد نقش مذهب در فرایند مقابله با رویدادهای منفی زندگی ساخته شده است(۲۲). روایی آن توسط محقق با توجه به فرهنگ اسلامی و نظر اساتید مجرب در زمینه معارف اسلامی بازنویسی گردید. اعتماد علمی آن توسط آزمون مجدد R=۰/۸۸ تعیین شد. این مقیاس شامل ۱۵ سوال ۵ گزینه‌ای است که با استفاده از روش لیکرت از ۰ تا ۴ نمره‌گذاری شد و مقابله مذهبی بر اساس میانگین و انحراف معیار در ۳ سطح ضعیف (۱۵ و کمتر از آن)، در سطح متوسط (۱۶ تا ۳۷) و در سطح قوی (۳۸ تا ۶۰) رتبه‌بندی شد. پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت: کوپر اسمیت (۱۹۶۷) مقیاس عزت نفس خود را براساس تجدید نظری که بر روی مقیاس "راجرز و دیموند " در (۱۹۵۴) انجام داد، تهیه کرد. پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت دارای ۵۸ ماده است که ۸ ماده آن یعنی شماره‌های(۶،۱۳،۲۰،۲۷،۳۴،۴۱،۴۸، ۵۵) دروغ سنج است در مجموعه ۵ ماده آن به ۴ خرده مقیاس عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی همسالان، عزت نفس خانوادگی (والدین) و عزت نفس تحصیلی تقسیم شده است شیوه نمره‌گذاری این آزمون به صورت۱۰۰است؛ به این صورت که ماده شماره(۲،۴،۵،۱۰،۱۴،۱۸،۱۹،۲۱،۲۳،۲۴،۲۸،۲۹،۳۰،۳۲، ۳۶،۴۵،۴۷،۵۷) پاسخ بله یک نمره، پاسخ خیر نمره صفر می‌گیرد و بقیه سئوالات معکوس است یعنی پاسخ خیر آن‌ها یک نمره و پاسخ بله نمره صفر می‌گیرد. بدیهی است حداقل نمره‌ای که یک فرد ممکن است بگیرد صفر و حداکثر نمره ۵۰ خواهد بود چنانچه پاسخ دهنده از ۸ ماده دروغ سنج بیش از ۴ نمره بیاورد بدان معناست که نتیجه آزمون قابل اعتماد نیست و

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

آزمودنی سعی کرده است که خود را بهتر از آن چه هست جلوه دهد(۲۳). نیسی به نقل از حجت خواه این پرسشنامه را نخست ترجمه و سپس برای آن ضرایب پایانی و روایی را محاسبه کرد. میزان روایی آزمون که از طریق همبستگی میان نمره‌های این آزمون با معدل سال آخر ۲۳۰ دانش‌آموز دختر و پسر بدست آمده بود، برای پسران ۹۵٪ و برای دختران ۷۱٪ است و میزان پایایی نیز با روش آزمون ازمون مجدد برای پسران۹۰٪ و برای دختران ۹۲٪ بدست آمد(۲۴). در نهایت اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق نرم‌افزار SPSS17 و با کمک آزمون‌های آماری کای‌اسکوئر و دقیق فیشر و ضریب همبستگی تجزیه و تحلیل شد. $p<۰/۰۵$ معنادار تلقی گردید.

یافته‌ها

یافته‌ها نشان داد ۷۳/۶ ٪ از نمونه‌ها زن و ۲۶/۴ ٪ مرد با میانگین سنی ۲/۹۳±۲۰/۷ سال بودند. ۲۲/۷٪ از نمونه‌ها رشته پزشکی، ۳۵/۲ ٪ پرستاری، ۳۰/۶ ٪ مامایی، ۷/۹ ٪ بهداشت و ۳/۷ ٪ نیز اتاق عمل بودند. ۸۷/۵ ٪ از نمونه‌ها مجرد و ۷۴/۱ ٪ بومی بودند بیشترین درصد نمونه‌ها از نظر محل زندگی، شهری (۸۴/۷ ٪) و از نظر سکونت، خوابگاهی (۳۷/۵ ٪) بودند.

۶۶/۲ درصد از نمونه‌های زن و ۲۵/۹ درصد از نمونه‌های مرد دارای باورهای مذهبی بالا بودند که از لحاظ آماری معنی‌دار بود($p=۰/۰۳۳$). ارتباط بین سایر مشخصات دموگرافیک و باورهای مذهبی در جدول ۱ آورده شده است. ۴۵/۸ درصد از نمونه‌های زن و ۱۸/۱ درصد از نمونه‌های مرد دارای عزت نفس بالا بودند که آزمون آماری فیشر ارتباط معنی‌داری را نشان داد. ($p=۰/۰۲۳$) ارتباط بین سایر مشخصات دموگرافیک و عزت نفس در جدول ۲ آورده شده است. آزمون آماری پیرسون ارتباط مستقیم و معنی‌داری بین عزت نفس با باورهای مذهبی نشان داد

($p<۰/۰۰۱$, Pearson Correlation=۰/۲۴۶)

جدول شماره ۱: فراوانی و درصد باورمذهبی بر اساس مشخصات دموگرافیک در دانشجویان

وضعیت		باور مذهبی						p-value شدت
		متوسط		قوی		جمع		
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
جنس	زن	۱۶	۷/۴	۱۴۳	۶۶/۲	۱۵۹	۷۳/۶	Fisher P= 0.033
	مرد	۱	۵	۵۶	۲۵/۹	۵۷	۲۶/۴	
رشته	پزشکی	۵	۲/۳	۴۶	۲۰/۴	۴۹	۲۲/۷	χ^2=10.47 Df= 4 P= 0.033
	بهداشت	۱	۵	۱۶	۷/۴	۱۷	۷/۹	
	مامایی	۱۰	۴/۶	۵۶	۲۵/۹	۶۶	۳۰/۶	
	پرستاری	۱	۵	۷۵	۳۴/۷	۷۶	۳۵/۲	
	اتاق عمل	۰	۰	۸	۳/۷	۸	۳/۷	
سال تحصیلی	چهارم	۲	۹	۵۶	۲۵/۹	۵۸	۲۶/۹	χ^2=9.33 Df= 3 P= 0.025
	سوم	۱۰	۴/۶	۵۶	۲۵/۹	۶۶	۳۰/۶	
	دوم	۵	۲/۳	۵۳	۲۴/۵	۵۸	۲۶/۹	

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

	اول	۰	۰	۳۴	۱۵/۷	۳۴	۱۵/۷	
تحصیلات پدر	بی سواد	۲	۹	۲۴	۱۱/۱	۲۶	۱۲/۰	χ^2 =0.842 Df= 2 P= 0.656
	باسواد	۱۵	۶/۹	۱۷۵	۹۰	۱۹۰	۸۸/۰	
تحصیلات مادر	بی سواد	۱	۵	۳۲	۱۴/۸	۳۳	۱۵/۳	χ^2 =1.76 Df= 2 P= 0.413
	باسواد	۱۶	۷/۴	۱۶۷	۷۷/۳	۱۸۳	۸۴/۸	
محل زندگی	شهری	۱۵	۶/۹	۱۶۸	۷۷/۸	۱۸۳	۸۴/۷	Fisher P= 0.502
	روستایی	۲	۹	۳۱	۱۴/۴	۳۳	۱۵/۳	
سکونت	خوابگاه	۲	۹	۷۹	۳۶/۶	۸۱	۳۷/۵	Fisher P= 0.017
	غیرخوابگاه	۱۵	۶/۹	۱۲۰	۵۵/۶	۱۳۵	۶۲/۵	
تاهل	متاهل	۳	۱/۴	۲۴	۱۱/۱	۲۷	۱۲/۵	Fisher P= 0.359
	مجرد	۱۴	۶/۵	۱۷۵	۸۱	۱۸۹	۸۷/۵	
بومی	بومی	۱۵	۶/۹	۱۴۵	۶۷/۱	۱۶۰	۷۴/۱	Fisher P= 0.133
	غیربومی	۲	۹	۵۴	۲۵	۵۶	۲۵/۹	

جدول شماره ۲: فراوانی و درصد عزت نفس بر اساس مشخصات دموگرافیک در دانشجویان

وضعیت		عزت نفس			p-value شدت
		پایین	بالا	جمع	
		درصد	درصد	درصد	
جنس	زن	۲۷/۸	۴۵/۸	۷۳/۶	Fisher P= 0.023
	مرد	۸/۳	۱۸/۱	۲۶/۴	
رشته	پزشکی	۲/۷	۱۹/۹	۲۲/۷	χ^2 =2.48 Df= 4 P= 0.647
	بهداشت	۳/۲	۴/۶	۷/۹	
	مامایی	۱۲	۱۸/۵	۳۰/۶	
	پرستاری	۱۲/۵	۲۲/۷	۳۵/۲	
	اتاق عمل	۵	۳/۲	۳/۷	
سال تحصیلی	اول	۱۷/۶	۹/۳	۲۶/۹	χ^2 =1.72 Df= 3 P= 0.631
	دوم	۲۰/۴	۱۰/۲	۳۰/۶	
	سوم	۱۵/۳	۱۱/۶	۲۶/۹	
	چهارم	۲/۸	۱۲/۹	۱۵/۷	
تحصیلات پدر	بی سواد	۳/۷	۸/۳	۱۲	χ^2 =1.291 Df= 2 P= 0.524
	باسواد	۳۲/۴	۵۵/۶	۸۸	
تحصیلات مادر	بی سواد	۴/۲	۱۱/۱	۱۵/۳	χ^2 =2.16 Df= 2 P= 0.339
	باسواد	۳۱/۹	۵۲/۷	۸۳/۸	
محل زندگی	شهری	۳۰/۶	۵۴/۲	۸۴/۷	Fisher P= 0.560
	روستایی	۵/۶	۹/۷	۱۵/۳	

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

سکونت	خوابگاه	۱۲	۲۵/۵	۳۷/۵	Fisher P= 0.211
	غیرخوابگاه	۲۴/۱	۳۸/۴	۶۲/۵	
تاهل	متاهل	۴/۲	۸/۳	۱۲/۵	Fisher P= 0.463
	مجرد	۳۱/۹	۵۵/۶	۸۷/۵	
بومی	بومی	۲۶/۴	۴۷/۷	۷۴/۱	Fisher P= 0.461
	غیربومی	۹/۷	۱۶/۲	۲۵/۹	

بحث

این مطالعه به منظور بررسی ارتباط باورهای مذهبی با عزت نفس در دانشجویان انجام گردید. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد باور مذهبی در دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر بیشتر بود. که این نتیجه همسو با مطالعه نوابخش (۲۵) طالبان (۲۶) و عظیمی (۲۷) و ماسوله (۲۸) می‌باشد. که از دلایل آن می‌تواند این باشد که مذهب حاوی فرامین و دستوراتی است که متضمن جنبه‌های اخلاقی و تربیتی است و این موارد با نقش زنان به عنوان مادر همخوانی بیشتری دارد و از طرفی عاطفی و احساسی بودن زنان و ارتباط قوی زنان با عوالم معنوی در این زمینه نقش دارد.

در پژوهش حاضر ارتباط مستقیمی بین سطح تحصیلات خانواده و اعتقاد مذهبی دانشجویان وجود داشت بطوریکه میزان اعتقاد مذهبی در دانشجویان با سطح تحصیلات خانوادگی بالاتر، بیشتر بود. فرزندان در خانواده چشم به دنیا می‌گشاید و همراه همیشگی آنان خانواده و بخصوص پدر و مادر هستند، بنابراین در تمام مسائل فرهنگی و مذهبی از آن‌ها متاثر هستند و خانواده جزء لاینفک زندگی وی می‌باشد(۲۵). نتایج حاصل از پژوهش نصیرزاده و همکاران نشان داد فرزندان بیشترین اطلاعات را در مورد خداوند از طریق والدین خود به ویژه مادر کسب می‌کنند، آموزگار به عنوان منبع کسب اطلاعات درباره مذهب سهمی به مراتب کمتر از والدین بر عهده دارد در ادامه آن‌ها نتیجه‌گیری کردند که خانواده تاثیر ویژه‌ای بر شکل-گیری ایمان و مذهب فرزند دارد(۲۹).

درصد بالاتری از دانشجویان مجرد نسبت به دانشجویان متاهل از اعتقاد مذهبی بالاتری برخوردار بودند. در پژوهش گنجی و همکارانش ارتباط آماری معنی‌داری بین تاهل و باورهای مذهبی وجود نداشت(۳۰). در مطالعه زکوی نیز میزان نگرش مذهبی در دانشجویان متاهل ۲/۸۷ نسبت به دانشجویان مجرد ۲/۷۵ بیشتر بود ولی از لحاظ آماری این اختلاف معنی-دار نبود (۳۱) که با نتایج پژوهش حاضر مغایرت دارد که ممکن است به این دلیل باشد که تعداد نمونه‌های مجرد (۸۷/۵ ٪) نسبت به نمونه‌های متاهل (۱۲/۵ ٪) بطور قابل توجهی بیشتر است باعث این تفاوت شده است که توصیه می‌شود در تحقیقات بیشتری در این زمینه انجام گردد.

در پژوهش حاضر دانشجویان زن نسبت به دانشجویان مرد از عزت نفس بالاتری برخوردار بودند. هرمزی نژاد و همکاران در مطالعه‌ای گزارش کردند که میانگین نمره عزت نفس در دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر بیشتر بود(۳۲). رحمانی و همکاران نیز در مطالعه‌ای دیگر میانگین نمره عزت نفس در فرزندان جانبازان زیر ۵۰ درصد دختر (۳۰/۷۲) را بطور معنی‌داری بیشتر از فرزندان پسر (۲۷/۸۱) گزارش کردند (۳۳) که هم راستا با نتایج پژوهش حاضر می-باشد. که از دلایل آن در دانشجویان می‌تواند این باشد، از آنجا که عزت نفس زنان به طرز معناداری با روابط

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

میان فردی با دیگران پیوند خورده(۳۴) و از طرفی زنان بیش از مزدان قادر به تجربه کردن صمیمیت در روابط با دیگران و نشان دادن شایستگی‌های خود در سنین جوانتر هستند(۳۵) که لازمه رشته‌های علوم پزشکی است و می‌تواند باعث افزایش عزت نفس در زنان نسبت به مردان در این گروه دانشجویان گردد.

با بالاتر رفتن سال تحصیلی دانشجویان درصد عزت نفس بالا نیز در آنها بیشتر می‌شود. نتایج مطالعه شریفی نیستانک و همکاران نیز هم راستا با مطالعه ما بود(۳۶). در این راستا مطالعات نشان داده‌اند از آنجا که تحصیلات می‌تواند موجب آگاه بیشتر، تغییر در افکار، عقاید، ارزش‌ها و شیوه تفکر گردد بر میزان عزت نفس موثر خواهد بود(۳۷).

دانشجویان با خانواده‌های باسواد نسبت به دانشجویان با خانواده بی‌سواد از عزت نفس بالاتری برخوردار بودند. نتایج حاصل از پژوهش نجارپور استادی نیز نشان داد که خانواده نقش مهمی در عزت نفس فرزندان دارند همچنین ارتباط معنی‌داری و مستقیمی بین عزت نفس فرزندان و وضعیت اقتصادی و اجتماعی (تحصیلات بالاتر) خانواده آنها وجود دارد(۳۸) که هم راستا با نتایج گزارش شده در مطالعه ما دارد. تحقیقات نشان داده که نفوذ والدین تنها در جنبه ارثی خلاصه نمی‌شود و انتخاب سبک فرزند پروری مناسب می‌تواند تاثیر مهمی در شکل‌گیری عزت نفس داشته باشد و از طرفی شیوه فرزند پروری ارتباط معنی‌دار با سطح تحصیلات والدین دارد(۳۹) که این می‌تواند از دلایل نتیجه حاصل از تحقیق ما باشد.

دانشجویان مجرد در پژوهش حاضر نسبت به دانشجویان متاهل از عزت نفس بالاتری برخوردار بودند. در این راستا مطالعات نشان داده‌اند که وضعیت اشتغال افراد می‌تواند به عنوان یک عامل اجتماعی باعث افزایش عزت نفس افراد شود(۴۰). ممکن است به این دلیل باشد از آنجا که دانشجویان از وضعیت اقتصادی و میزان درآمد خوبی برخوردار نیستند بنابراین این تنگناهای اقتصادی افراد متاهل را به دلیل مسئولیت در قبال زندگی مشترک بیشتر تحت تاثیر قرار می‌دهد. نتایج حاصل از پژوهش درانی و همکاران بر روی مربیان مرکز پیش دبستانی دانشگاه تهران حاکی از آن بود که میانگین نمره عزت نفس در مربیان متاهل نسبت به مربیان مجرد بیشتر بود هرچند از لحاظ آماری معنی-دار نبود(۴۱) که مخالف نتایج مطالعه ما می‌باشد که این می‌تواند به دلیل دانشجو بودن نمونه‌های مطالعه ما در قبال کارمند بودن نمونه‌های مطالعه درانی باشد که آن‌ها بدلیل کارمند بودن از وضعیت اقتصادی بهتری برخوردارند. البته نتایج مطالعه شریفی نیستانک و همکاران هم راستا با مطالعه ما بود بطوریکه نمونه‌ها در مطالعه آن‌ها همانند مطالعه حاضر اکثرا بدون همسر و بدون شغل (۲۲/۵ درصد شاغل و ۷۵/۵ درصد بدون شغل) بودند (۳۶) که می‌تواند از دلایل هم راستا بودن با مطالعه حاضر باشد.

در پژوهش حاضر بین باورهای مذهبی و عزت نفس ارتباط آماری معنی‌دار و مستقیمی وجود داشت جوانبخت و همکاران در مطالعه‌ای بر روی دانشجویان گزارش کردند که رعایت آموزه‌های مذهبی باعث افزایش کارایی فرد می شود که بطور مستقیم با بهبود عزت نفس رابطه دارد(۱۱). رحیمی در تحقیقی گزارش کرد که میان تمامی مولفه‌های دین‌داری (دانش دینی، نگرش دینی و رفتار دینی) با عزت نفس رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد(۴۲) انصاری جابری نشان داد که روزه داری بعنوان یکی از فرائض دینی باعث ارتقاء عزت نفس دانشجویان می‌شود(۴۳) همچنین نتایج تحقیقات گل محمدی(۴۴)، کامرفورد(۴۵) و همکاران هم راستا با نتایج تحقیق حاضر می‌باشد.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

نتیجه‌گیری

در نهایت نتایج این پژوهش نشان داد که بین باورهای مذهبی و عزت نفس در دانشجویان ارتباط مستقیمی وجود دارد بر این اساس پیشنهاد می‌گردد که با آموزش‌های مناسب و مستمر در زمینه‌ی افزایش آگاهی‌های مذهبی دانشجویان تلاش شود تا از این رهگذر بتوان آینده‌ای موفق و سالم را برای افراد و در نهایت جامعه ترسیم نمود. که برای رسیدن به این مهم نقش مسئولان دانشگاه و خانواده‌ها لازم و ضروری است.

تشکر و قدردانی: مقاله فوق نتایج طرح تحقیقاتی مصوبه دانشگاه علوم پزشکی جیرفت به شماره طرح ۹۱/۹/پ می‌باشد. در پایان از کلیه مسئولین دانشگاه علوم پزشکی جیرفت، معاونت پژوهشی، کلیه دانشجویانی که ما را در این پژوهش یاری نموده‌اند تشکر و قدردانی می‌نماییم.

Reference

1- Nasr S.H, Islam: Religion, History and Civilization, translated by: Gilvery A. 1Edth Tehran. Rozbahan. 2006: 31

2- Binsinger C, Laure P, Ambard M. Regular extracurricular sports practice does not prevent moderate or severe variations in self-esteem or trait anxiety in early adolescents. J Sports Sci Med 2006; 5:123-129.

3- Anari Jaberi A, Ravari A, . Kazemi M. The effects of Ramadan fasting on self-esteem among the students in the school of nursing, midwifery and paramedics of Rafsanjan Medical College. Iranian journal of psychiatry and clinical psychology. 2001; 7 (1 and 2) :63-68

4- Branden N. psychology of self-esteem (translated by: Qrache Daghii M), 5Edth. Tehran. First Publishers: 2006.

5-Sardar Abadi M. [Study of the effectiveness of cognitive-behavioral therapy and group reality therapy on bad-parented or parentless teenagers]. MA. Dissertation. Mashhad: Ferdowsi University of Mashhad, College of educational sciences and psychology, 2005: 25-35. (Persian)

6- Zare N, Daneshpajooh F, Amini M, Razeghi M, Fallahzadeh M. The Relationship between Self-esteem, General Health and Academic Achievement in Students of Shiraz University of Medical Sciences. Iran J Med Edu. 2007; 7 (1) :59-67

7- Brandon N. [Self-esteem psychology]. Gharachedagh MI. (translator). Tehran: Nakhostin; 2003: 20-34.

8-Mann M, Hosman CM.H, Schaalma HP, de Vries NK. Self-esteem in a broad-spectrum approach for mental health promotion. Health Edu Res 2004;19(4):357-72.

9-Teri R. Self-esteem and efficacy of college student with disabilities. College student journal. 2002;Vol 18: 34-42.

10- Crocker J, Luhtanen RK, Cooper ML, Bouvrette A. Contingencies of self-worth in college students: Measurement and theory. J Pers Soc Psychol 2003; 85: 894-908.

11- Javanbakht M, Ziaee A, Homam M, Rahnama A. Effect of Ramadan fasting on self-esteem and mental health of students. J Fundamen Ment Health. 2010; 11(4): 266-273.

12- Bakhshayesh A. Forgiveness examines the relationship of reliance on God, self-esteem and academic achievement in students. J Psychol Relig. 2011: 4(2): 79-98.

13-Tahereh Ganji, Hosseini Agh Fatemeh. Spirituality and Anxiety in Nursing Students of Faculty of Nursing and Midwifery Iran University of Medical Science -2006. J Nurs. 2010;23(46):44-51.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

14- Rafiiehonar H, Janbzrgy M. The relationship between religious orientation and self-control, J Psychol Relig. 2010; 9: 31-42.
15- Kendler, K S, Liu, X Q, Gardner C O, McCullough, M E, Larson D, Prescott C A. Dimensions of religiosity and their relationship to lifetime psychiatric and substance use disorders. *American Journal of* Psychiatry, 2003; 160:496–503
16- Carnegie Dale, Ritual life how anxiety and peaceful life away from the start, translation: Ardekani S, 2Edth, Tehran, Badreghe Javidan; 2006: 31.
17- Habibvnd A.M. The relationship between religious orientation and mental disorders and academic achievement, J Psychol Relig. 2008; 3: 79-93.
18- Hammam M, Rahnama A, Ziaii A.R, Javanbakht M. The effect of Ramadan fasting on self-esteem and mental health. J Ment Health, 2009; 11(4): 266-273.
19- Seif S, Jafari A. Examine the relationship between religiosity and marital satisfaction. New and Research of Consulting. 2004; 13: 61-79.
20- Sadri J, Jafari A. The relationship between religion and mental health. J Behav Sci. 2010; 2(3): 123-138.
21- Steffen P. Does compassion mediate the intrinsic religion–health relationship?. Ann Behav Med. 2005. 30(3). 217-224.
22- Boulreauax E, catz Sh, Ryan L, Amaral-Melendez M, Phillip J. The ways of religious coping scale: reliability, validity, and scale development. Assess. 1955;2(3): 233-244.
23- Coopersmith S. The antecedent of self-esteem. New York: W.H. Freeman 1967.
24- Hojatkhah M., Assessment of the level of anxiety and self-esteem in anxious patients and normal individuals, MSc thesis, Ferdowsi University of Mashhad. 1996.
25- Nvabkhsh M, Yousefi H, Mir Khvrly M. Evaluation of students of Garmsar Islamic Azad University on religious adherence. J Social Sci Res. 2009; 3(3): 61-90.;
26- Taliban M.R. Decline of religion and spirituality in Iran: illusion or reality, J Area Uni. 2003; 9(35): 1-9
27- Azimi H, Zarghami M. Religious coping and anxiety in students of Mazandaran university of medical sciences 1999-2000. J Mazandaran Univ Med Sci. 2002; 12 (34) :37-48
28- Shademan R, Sheikholeslami F, Naima Kh, Yazdani M.Ali. The role of religious belief in general health of elderly. Holistic Nursing and Midwifery Journal. 2010; 20(63): 22-26. [persian]
29- Nasirzadeh R, Chari M. Gender, Age, and Socioeconomic Status Differences in Children's Religious Beliefs. J Iran Psychol. 2007; 4(13): 53-67.
30- Ganji T, Hosseni F. Spirituality and anxiety in nursing students of faculty of nursing and midwifery Iran University of Medical Science -2006. IJN. 2010; 23 (64) :44-51
31- Zakavi A, Hosseini S, Azadbakht M, Mohammadpour R, Jalahi H. Religious attitude of students of Mazandaran University of Medical Sciences in 2006-2007. J Mazandaran Univ Med Sci. 2008; 18 (66) :87-91.
32- Hormozi Nejad M, Shahni M, Najarian B. Simple and multiple variables related to self-esteem, social anxiety and perfectionism with assertiveness in students of Ahvaz University, J Edu Psychol. 2000; 3(7): 29-50.
33- rahmani N, akbar nataj K, alipour H. assessment and Comparison of self-esteem and depression in war handicappeds and non-war handicappeds children of shahed guidance schools in sari city. IJWPH. 2012; 4 (4) :29-34.
34- Nawaii Sh. Gender and self-esteem, J Women's Studies. 2008; 2(3): 4-13.
35- McAdams, D.P . Personal needs and personal relationships. Wiley, N.Y, 1987.
36- Sharifi Neyestanak ND, Ghodoosi Boroojeni M, Seyedfatemi N, Heydari M, Hoseini AF. Self esteem and its associated factors in patients with multiple sclerosis. Iran J Nurs. 2012; 25(78): 14-22.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

37- Fraser C. The relationship between self-efficacy, self-esteem, hope, and disability in individuals with multiple sclerosis. Sigma Theta Tau Int. 2005; 12(3):150-7.
38- Soleimani M. Soleimani F. Bagheri A. Borhani F. Abaszadeh A. Javadi M. Mental Health Assessment of student academic city. Res J Med Purific.. 2006; 14(1): 26-31.
39- Danesh E, Rezabakhsh H, Bahmani Z, Salimi N. Relationship between parenting styles and sexual self-esteem and its' components in university students. J Appl Psychol. 2011; 5(3): 39-55.
40- Biabanghard E. [Methods of improving self-esteem among children and adolescent]. 6th ed .Tehran:Teachers and Parent publication. 2001.
41- Durrani K, Lavasani M. Relationship satisfaction, self-esteem and mental health. J Psychol Edu Sci. 2000; 5(1): 76-97.
42- Rahimi Z. Examine the relationship between religiosity and self-esteem in high school students Sabzevar, MSc thesis, Azad University of Central Tehran Branch. 2001.
43- Ansari Jaberi A, Ravari A, Kazemi M. The effects of Ramadan fasting on self-esteem among the students in the School of Nursing, Midwifery and Paramedics of Rafsanjan Medical College. J Andeesheh va Raftar 2001; 3(25-6): 63-7. (Persian)
44- Golmohamadi B. Examine the relationship between spirituality, religion and religiosity, self-esteem among nursing students, MSc thesis, 1993.
45- Commeford, m. Relationship of religion and perceived social support to self – esteem and depression in nursing home residents. For them university press. 1993; 19: 256-258.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]

Original paper

The relationship between religious beliefs and self-esteem in students

Fakuori Elham[1], Pilehvarzadeh Motahare[2], Shamsi Afzal[2], Ghaderi Musab[3]

1 - BS Midwifery, Student Research Committee, jiroft university of medical science, jiroft, Iran

2 -M.Sc. in Nursing, School of Nursing and Midwifery, Jiroft University of Medical Sciences, Jiroft, Iran

3- BSc in nursing, Student Research Committee, Jiroft university of medical science, Jiroft, Iran. The author responsible; Tell: 09378095753. Email: Musab.Ghaderi@gmail.com

Abstract

Background and aims: Self-esteem is one of the important issues in mental health. Religious beliefs are one of the factors affecting self-esteem. Recently, the impact of religious beliefs on mental health has become the subject of heated debate. The purpose of this study was assessing the relationship between religious beliefs and self-esteem on Medical University students of Jiroft.

Methods: This cross-sectional study was done on 216 students of Jiroft Medical University in 2012-2013. Samples were selected randomly. Data were collected via a survey instrument that involved three questionnaires (demographic, religious beliefs of George and self-esteem of Copeer Esteem).

Results: The results showed that 73.6% and 26.4% of the subjects were females and males respectively who had a mean age of 20.7±2.93 years. 66.2 percent of the women and 25.9 percent of the men had high levels of religious belief, which were significant statistically ($p = 0.033$). Pierson statistical test showed a direct and significant correlation between self-esteem and religious beliefs ($p< 0.001$).

Conclusion: The results of this study showed a direct correlation between religious belief and self-esteem in students. Therefore, it is recommended that proper and continuous training in the field of religious awareness is carried out on Students. Thereby, we can reach the goal that people and society have successful and healthy future**.**

Keywords: Religious beliefs, self-esteem, students.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-23]